

1	2	3	4
	13,241	297	5,636
Szlovénia	87,912	665	33,746
index	663,9	223,9	598,7
	5,258	146	3,478
Szerbia (tart. nélk.)	35,522	409	16,796
index	675,6	280,1	482,9
	2,096	88	1,705
Kosovo	15,462	222	4,469
index	737,7	282,2	262,1
	5,020	156	3,446
Vajdaság	45,754	443	20,660
index	911,4	284,0	599,5

Látható, hogy a fejlődési lehetőségek szempontjából a köztársaságok és tartományok különböző szintről indultak. A jelentékeny különböző befektetések ellenére az egyenlőtlen fejlődési szint továbbra is megmaradt. Meg kell említeni, hogy Vajdaság megtartotta a kezdeti harmadik helyét Szlovénia és Horvátország mögött, körülbelül az egységes jugoszláv színvonalon, bár a fejekénti alapeszközök még mindig 7%-kal a jugoszláv átlag alatt vannak.

A könyvben a regionális egyenlőtlenséggel összefüggésben megta-

lálható még a személyi illetve családi kiadások közötti különbség, az egy orvosra jutó lakosok száma, valamint a lakosság szociális struktúrája is.

Az általános kritériumokat a szerző hat alapvető pontban mutatja be.

Végül szerzőnk felhívja a figyelmet, hogy fejlettségünk mai színvonalán egy olyan kritikus pillanat, amely megköveteli az egyenlőtlenségek alapos és teljes áttekintését, és csökkentésük módjának kikutatását.

SZENES GYÖRGY

EGY MOZGALOM BEMUTATÁSA

Bozóki Antal: Az elnemi kötelezettség Belgrádtól Hararéig

Megjelent Bozóki Antalnak Az elnemi kötelezettség Belgrádtól Hararéig című könyve, Jugoszláviában az első könyv az elnemi kötelezettségről, amely magyar nyelven íródott, illetve magyar szerző munkája. Ennek a hiánypótló kiadványnak a kéziratát nem sokkal az elnemi kötelezett országok 8. csúcserőkezlete, tehát a mozgalom negyedik évfordulójának jubileuma után került

nyomdába, s ez a kerek évforduló alkalmul is szolgált, hogy összefoglalva a mozgalom negyedik évfordulóját, bemutassa az elnemi kötelezettséget, korunk e hatalmas erkölcsi erejét, azt az eszmét, amely távlatot kínál, s amelynek nincs alternatívája. Hogyan alakult ki az elnemi kötelezettség, milyen körülmények, törekvések hozták létre, hogyan hódított teret magának, ho-

gyan érvényesült e politika, hogyan erősödött nemcsak számbeli, hanem mozgalom, milyen kihívásokkal nézett szembe, hogyan küzdött le az akadályokat, mely elveken alapszik az elnemi kötelezettség, milyen célok vezérik a mozgalmat tevékenységében? Milyen szerepet töltött be hazánk és Tito elnök ennek a világpolitikai tényezőnek a létrejöttében, alapelveinek megfogalmazásában és az egész nemzetközi közösség érdekében folytatott küzdelemben?

Ezekre a kérdésekre igyekszik választ adni ez a könyv a mozgalom történetének bemutatásával.

A Magyar Szó 1986 folyamán terjedelmes írást közölt folytatásokban az elnemi kötelezettségről, amelyet aztán rövidített formában felhasználott a mozgalom negyedik évfordulója jubileumára kiadott tetszetős füzet elkészítésekor. Ez a szöveg képezte a sikeres füzet tartalmának nagy részét. A folytatásos írást Bozóki Antal készítette, s neve ott szerepel a Magyar Szó jubileumi különkiadványa munkatársainak neve között.

Valószínűleg e munka közben érlelődött meg a szerzőben a gondolat, hogy egy nagyobb vállalkozásba kezdjen, és az addig megjelent szövegen tovább dolgozzon, kibővítsé, újabb részletekkel, adatokkal gazdagítsa, és hozzáírja még azt, ami a Magyar Szóban és a különkiadványban publikáltak után történt az elnemi kötelezettség mozgalmában, s mindezt könyv formájában juttassa el az olvasóhoz.

Bozóki Antal könyve, amely a Forum Könyvkiadó gondozásában jelent meg, nemrégiben hagyta el a nyomdát.

Előre kell bocsátanunk, hogy a könyv jóval nagyobb időszakot ölel fel, mint amire a cím utal. Tartalmazza ugyanis a belgrádi első csúcsértékeket megelőző, tehát a mozgalom szervezett tevékenysége előtt-

ti éveknek a tárgyhoz tartozó krónikáját, amelyet a szerző Az elnemi kötelezettség kialakulása című fejezettel indít. E részben feldolgozza röviden (ennyit tart lényegesnek a tömbönkívüliség, elnemi kötelezettség eszméje létrejöttének megvilágításához) a gyarmati rendszer széthullását, a történelmi bandungi értékeket és a brioni találkozót, majd az ezt követő előkészületeket a szervezett fellépésre.

Bizonyos értelemben a könyv indító részéhez tartozik a második fejezet is: az elnemi kötelezettség fogalma. Az ebben a részben közölt idézetek egyes olyan kérdésekre adják meg a rövid választ, amelyekre az egész könyvnek kell részletesen válaszolnia. Az elnemi kötelezettség fogalma a mozgalommal együtt született, és alakulása, fejlődése révén nyerte el a mai jelentéstartalmát. Ez van röviden összefoglalva ebben a fejezetben, és az ezt követően (A mozgalom alapelvei és céljai), amelyben kikerekedik az elnemi kötelezettség definíciója is: megfogalmazódik lényege, illetve célja.

A könyvben külön fejezet foglalja közli Tito szerepével az elnemi kötelezettség politikájának és mozgalmának kialakításában és fejlődésében. Ez a rész tulajdonképpen rövid összegezés annak, ami az ezt megelőző és a könyv további fejezeteiből is egyenesen következik. A mozgalom létrejötté, fejlődése, egy jobb, igazságosabb világért folytatott küzdelme, az alapelvek kialakítása, a célok meghatározása, a konkrét problémák elvszerű megoldására irányuló erőfeszítések, az elért eredmények megőrzése, valamint az állhatatos és következetes harc, hogy a mozgalom megmaradjon azon az úton, amelyen haladva betöltheti történelmi hivatását, mind-mind Tito nevéhez is fűződik.

Az elnemi kötelezettség — a JSZSZK külpolitikája című rész

számos adattal, a tények, események logikus felsorakoztatásával, a háború utáni történelmünknek e tárgyhoz tartozó történéseinek vázlatos áttekintésével világít rá, hogy külpolitikánk szocialista öngazgatású belpolitikánkból ered, és az elnemi kötelezettség az egyetlen, amely megfelel Jugoszlávia érdekeinek.

A könyv legterjedelmesebb része a mozgalom csúcserkekezleteivel foglalkozik. Felöleli a szervezett tevékenység negyed évszázadát. Nem csupán a konferenciák menetével, értékelésükkel, az okmányok ismertetésével foglalkozik, hanem kitér a csúcspontok megelőző nemzetközi helyzetre, ebből következően az előkészületekre és azokra a problémákra, amelyek homlokterbe kerültek, vagy azokra a kérdésekre, amelyek a legjellemzőbbek voltak az egyik-másik csúcskonferenciára, vagy hangsúlyozza az értekezleten elért eredményt, amellyel a mozgalom továbblépett. Pontos részletességgel ismerteti az okmányokat, de arra nemigen tér ki vagy csak utalásszerűen, hogyan valósultak meg a határozatok az egyik csúcstól a másikig vagy egy hosszabb időszakban. Ezt a hiányt némileg pótolja a könyv utolsó fejezete: Az el nem kötelezettek küzdelme világunk átalakításáért.

A nyolc csúcserkekezlettel foglalkozó rész az újságtudósításokhoz hasonló stílusban íródott. A tények (dátumok, számok, névsorok stb.), okmányok, beszédek ismertetése nem sok helyet hagy értékelésre, összegzésre.

A könyv függelékként közli a csúcserkekezleteken részt vevő tel-

jes jogú tagországok névsorát, a megfigyelők és vendégek, valamint a felszabadítási mozgalmak és regionális szervezetek stb. listáját. Felsorolja a konferencia dokumentumait is. Egy másik függelékben pedig néhány adattal bemutatja a mozgalom tagjait. A könyvet egy kis, az el nem kötelezett világot bemutató térkép teszi szemléletesebbé.

Mindent összegezve a kiadvány nem tartalmaz semmi olyat, amit eddig nem írtak volna meg, hisz erre a témára csak hazánkban egy kis könyvtárra való könyv jelent meg, nem beszélve az újságok, folyóiratok és más publikációk írásairól, s ezen utóbbiak terjedelme sokkalta nagyobb a könyvekbe kötötteknél.

Bozóki Antal könyvének legnagyobb erénye a rengeteg adat, a tények, események szépen rendszerezett sorrendbe gyűjtése, amelyekből az olvasó előtt kikerekedik az elnemi kötelezettség mozgalomának rövid története. Mint ahogy maga a szerző is írja: „Célom nem az volt, hogy a szigorú tudományos követelményeknek megfelelően megírjam az elnemi kötelezettség teljes történetét, hanem hogy az olvasó elé tárjam a legfontosabb tényeket és magyarázatokat, amelyek megkönnyítik a mozgalom céljainak és törekvéseinek jobb megismerését, gyarapítják az olvasónak az elnemi kötelezettséggel kapcsolatos tudását, gazdagítják külpolitikai és világpolitikai ismereteit.”

Ezt a célt a könyvnek sikerült elérnie.

SEBESTYÉN IMRE